

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה
להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטטנעט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת

הַנְּשֵׁר הַגָּדוֹל רַבְּנוּ מִשֶּׁה בֶּן מִיִּמּוֹן – הַרְמַב"ם זצ"ל
הרה"ק רבי שמחה ישכר דב בהרה"ק ר' יחזקאל שרגא זצ"ל

רבינו עובדיה מברטנורא

משנה א'

הַטְּמֵאָה בַּפֶּתַל אם יש טומאה בקיר המשמש גם את הבית וגם את העליה, ו**מְקוֹמָהּ** ובמקום בו נמצאת הטומאה בקיר יש חלל בשיעור **טַפַּח עַל טַפַּח עַל רוּם** בגובה **טַפַּח**, אזי הדין הוא: **כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁעַל גְּבֵהָ** שעל גבי הטומאה, שכן ראשי הקורות של כל העליות תחובים הם בקיר שהטומאה נמצאת למטה בתחתיתו (כנגד הדיוטה התחתונה שבבית), **אֲפִלוּ הֵן עֶשֶׂר** עליות זו על גבי זו - כל העליות **טְמֵאוֹת** לפי שכל הקיר נחשב כקבר סתום, שמטמא את כל הסובב אותו, אבל אם אין במקום הטומאה שיעור של פותח טפח, הקיר נידון מחצה על מחצה (כמו קיר רגיל), דהיינו שאם הטומאה נמצאת בחצי עובי הקיר הקרוב לבית, הבית שכנגדו הטומאה - טמא, והעליות טהורות, ואם הטומאה נמצאת בחצי עובי הקיר שקרוב לחוץ הבית, אזי במקרה כזה אפילו הבית טהור, לפי שהטומאה היא טומאה רצוצה הבוקעת למעלה ולמטה ומטמאה רק את מה שכנגדה בלבד (עייין ברב מברטנורא שסובר אחרת). במקרה שבו **הֵיְתָה עֲלֵיהָ אַחַת עַל גְּבֵי שְׁנֵי בָתִּים*** והטומאה נמצאת בתוך הקיר המפריד בין שני הבתים, נמצא שראש הקיר הטמא נמצא באמצע רצפת העליה, ועל גבי עליה זו בנויות עוד עליות, שאין אותו הקיר שבו הטומאה מגיע אליהן - הדין הוא: **הֵיא** אותה עליה הבנויה על גבי שני הבתים **טְמֵאָה** שהרי היא מאהלת על הקיר שהוא קבר סתום, **וְכָל הָעֲלִיּוֹת שֶׁעַל גְּבֵהָ טְהוֹרוֹת** לפי שתקרת העליה הראשונה חוצצת בפני הטומאה שלא תעלה למעלה. **פֶּתַל שְׁנֵית - טְמֵאָה בּוֹקְעַת וְעוֹלָה, בּוֹקְעַת וַיּוֹרְדַת** ויש גורסים כותל שונית, שפירושו כותל שבנוי במקום בו הים עולה בזעפו, ולכן הוא כותל חזק שאין בתוכו חלל טפח, לפיכך אם יש מתחתיו טומאה, היא טומאה רצוצה, שאינה מטמאה את מה שמסביבה, אלא היא בוקעת ועולה בוקעת ויורדת (ועייין בשאר מפרשים שמפרשים בדרכים נוספות). **נֶפֶשׁ אֲטוּמָה** ציון (מבנה/מצבה) שבונים על הקבר, ואין במקום הטומאה (היינו בתוך הקבר) חלל טפח על טפח בגובה טפח, ולכן היא טומאה רצוצה, **הַנוֹגַע בָּהּ מִן הַצְּדָדִין - טְהוֹר** והטעם הוא: **מִפְּנֵי שֶׁטְמֵאָה בּוֹקְעַת וְעוֹלָה, בּוֹקְעַת וַיּוֹרְדַת** כמו שביארנו שהמדובר בטומאה רצוצה, שמטמאה רק את מה שנמצא כנגדה למעלה ולמטה, אך לא מה שנמצא בצדדים. ברם **אִם הָיָה מְקוֹם הַטְּמֵאָה טַפַּח עַל טַפַּח עַל רוּם טַפַּח, הַנוֹגַע בָּהּ מִכָּל מְקוֹם** אפילו אם נגע בה בצדדים - **טְמֵאָה** והטעם הוא: **מִפְּנֵי שֶׁהֵיא כְּקֶבֶר סְתוּם** שמטמא גם את מה שמסביבו. **סִמְךָ לָהּ סְפוֹת** פיסקה זו היא המשך למה שלמדנו לעיל 'נפש אטומה, הנוגע בה מן הצדדין טהור', ובאה עכשיו המשנה ללמד שאם סמך סוכות לציון/מצבה, ועכשיו קיר הציון או המצבה הפכו להיות אחת מדפנות הסוכה - הסוכות **טְמֵאוֹת** לפי שהן דומות לאוהל המת, **רַבִּי יְהוּדָה** שחולק - **מְטַהֵר** את הסוכות, כיוון שהן בנויות מצידי המצבה ולא כנגדה.

הַטּוֹמֵאָה - שעל גבה. שעל גבי הכותל.
טְמֵאוֹת - שהכותל משמש להן וראשי קורות העליה תחובות בכותל והכותל גבוה והוא מחיצה לכל העליות שזו למעלה מזו. ודווקא כשמקום הטומאה טפח על טפח, דנחשב כל הכותל כקבר סתום ומביא את הטומאה לכל העליות, אבל אין שם טפח על טפח, בוקעת כנגדה, והצדדים טהורים. ואין הכותל נידון מחצה על מחצה כיון דאפילו סדק ליכא לצד העליות.
עליה אחת בנויה על גבי שני בתים - (שכותל זה מפסיק בין שני הבתים) ועליה בנויה על גבי שניהם.
היא טמאה - עליה הראשונה, שהכותל ההוא מגיע עד המעזיבה והטומאה בוקעת בה.
וכל העליות שעל גבה טהורות - דמעזיבה שעליה חוצצת.
כותל השונית - כותל הבנוי במקום שהים מגיע שם בעת שהולך וסוער.
טומאה בוקעת ועולה - אם יש טומאה תחתיו אין הכותל ההוא מטמא כל סביבו, לפי שאין שם חלל טפח.
נפש אטומה - ציון שבונים על הקבר, והוא אטום שבנוי על הטומאה עצמה ואין המת קבור בארון כדי שיהיה בו חלל טפח.
כקבר סתום - דמטמא כל סביבו במגע.
סמך לה סוכות - אנפש אטומה דלעיל קאי, דאמרינן הנוגע בה מן הצדדים טהור, ואם עשה לציון זה האטום סוכות בעין משקוף, הסוכה הזו טמאה, לפי שהיא דומה לאוהל המת.
ורבי יהודה מטהר - כיון שהיא מן הצדדים. ואין הלכה כרבי יהודה.

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מו"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלאינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

*

קיר מפריד בין שני הבתים ובתוכו נמצאת הטומאה

משנה ב'

רבינו עובדיה מברטנורא

כל שיפועי אהלים כאהלים - שאם היתה טומאה תחת השיפוע אף על פי שאינה תחת הגג של האוהל, טמא, כאילו היתה מונחת תחת הגג.

וכלה עד כאצבע - מלמעלה לצד הגג. דלא חיישינן באוהל של טומאה אלא שיהא בתוכו אויר כשיעור טפח על טפח ברום טפח מרובע.

טומאה באוהל - רוחב הגג שאינו משופע קרוי אוהל.

הנוגע בו מתוכו וכו' - דצד פנימי של אוהל וצד חיצון שלו כשני כלים חשיב להו, וצד שכלפי הטומאה ככלי הנוגע במת עצמו, וצד שני ככלים הנוגעים בכלים. הלכך, טומאה בתוכו, הנוגע מתוכו טמא טומאת שבעה, דהוה ליה אדם שנגע בכלים שנגעו במת.

דתנן בריש פרק קמא דטמא טומאת שבעה. אבל הנוגע מאחוריו טמא טומאת ערב. כדתנן כלים, בכלים טמאים טומאת שבעה, השלישי, בין אדם בין כלים טמאים טומאת ערב. ובטומאה מאחוריו הוי איפכא, דצד חיצון ככלים הנוגעים במת, וצד פנימי ככלים בכלים. וטעמא דצד פנימי וצד חיצון נחשבים כשני כלים, דכשהטומאה בתוכו כיון דמציל מלהיות הטומאה בוקעת ועולה אין לו כוח לטמא הנוגע בחוץ טומאת שבעה, וכשהטומאה בחוץ כיון דמציל מלהיות הטומאה בוקעת ויורדת אין לו כוח לפנימי לטמא הנוגע בו טומאת שבעה. ומכל מקום האוהל עצמו בין בפנים בין בחוץ טמא טומאת שבעה, דהווי ליה כלים בכלים. וכולה מתניתין מיירי לאחר שיצא המת מן האוהל.

כָּל שְׂפּוּעֵי אֶהְלִין - פְּאֶהְלִין אוהלים הבנויים בשיפוע כך: א, שאין להם תקרה, דינם לעניין טומאה כמו שאר האוהלים, ויש מפרשים שכל שיפועי האוהל נחשבים לעניין טומאה כגוף האוהל, דהיינו שאם היתה טומאה תחת שיפוע האוהל, אע"פ שאינה תחת תקרת האוהל הכל טמא, לפי שאנו מחשיבים את הטומאה כאילו היא מונחת תחת תקרת האוהל, כמו שהמשנה הולכת ומבארת. **אֶהְלֵךְ שְׂהוּא שׁוֹפֵעַ וְיִוֵּרֵד** שדפנותיו יורדות בשיפוע, **וְכָלָה עַד פְּאֶצְבַּע** אע"פ שבקצה היריעה למטה אין בגובה השיפוע שיעור טפח, ולפי הרב מברטנורא הכוונה שאין בקצה העליון של האוהל שיעור טפח*, אזי אם יש **טְמֵאָה בְּאֶהְלֵךְ** היינו במקום שיש בו חלל טפח על טפח בגובה טפח - **כָּלִים שְׁתַּחַת הַשְּׂפּוּעַ טְמֵאִים** לפי שאף מקום השיפוע נחשב כחלק מהאוהל, ואם **טְמֵאָה** נמצאת **תַּחַת הַשְּׂפּוּעַ** ואפילו אם נמצאת בקצה התחתון של השיפוע, שיש שם מקום רק לאצבע - **כָּלִים שְׁבִּאֶהְלֵךְ טְמֵאִין** לפי שיש דין אוהל לכל מה שנמצא מתחת יריעות האוהל, אף המקומות באוהל שאין בהם חלל טפח. **טְמֵאָה מֵתוֹכוֹ** אם הטומאה נמצאת בתוך האוהל, **הַנוֹגֵעַ בּוֹ מֵתוֹכוֹ** הנוגע מצידו הפנימי של האוהל, לאחר שהוצא המת מתוך האוהל - **טְמֵא טְמֵאָת שְׁבַעָה** והמדובר כאן באוהל שנטמא בטומאת אוהלים, כגון שהוא עשוי מפשתן, שבמקרה כזה האוהל עצמו מקבל טומאה, אע"פ שהוא גם חוצץ בפני הטומאה מלצאת החוצה, ובאה המשנה ללמד שצידו הפנימי של האוהל וצידו החיצוני נחשבים כשני כלים, ואם קיבל האוהל טומאה בצידו הפנימי, הרי צד זה דינו ככלי שנגע במת, שטמא כמת עצמו, ולכן הנוגע בצידו הפנימי (בתוכו) טמא טומאת שבעת ימים, כדין אדם שנגע בכלים שנגעו במת, **וּמֵאֲחֹרָיו** והנוגע בצידו החיצוני של האוהל - **טְמֵא טְמֵאָת עָרֵב** לפי שצידו האחורי של האוהל דינו ככלים שנגעו בכלים שנגעו במת, שהם אב הטומאה, ולכן הנוגע בהם נעשה ראשון לטומאה והוא טמא טומאה ערב. ואם היתה **טְמֵאָה מֵאֲחֹרָיו** היינו בצידו החיצוני של האוהל, אזי הדין הוא להיפך, **הַנוֹגֵעַ בּוֹ מֵאֲחֹרָיו** - **טְמֵא טְמֵאָת שְׁבַעָה** לפי שאחורי האוהל נחשב ככלים שנגעו במת, לפיכך אדם הנוגע בהם טמא טומאת שבעה, **מֵתוֹכוֹ** והנוגע בצידו הפנימי של האוהל - **טְמֵא טְמֵאָת עָרֵב** לפי שפנים האוהל נחשב ככלים שנגעו בכלים שנגעו במת, שהנוגע בהם נעשה ראשון לטומאה והוא טמא טומאת ערב, כמו שביארנו לעיל, אולם האוהל עצמו בין מבפנים ובין מבחוץ טמא טומאת שבעה, אלא שאם הטומאה נמצאת בתוך האוהל כיוון שהאוהל חוצץ בפני הטומאה שלא תצא לחוץ, לפיכך אין לאוהל כוח לטמא את הנוגע בצד החיצוני טומאת

רבינו עובדיה מברטנורא

כחצי זית מתוכו וכחצי זית מאחוריו – האוהל טמא ממדה נפשך טומאת שבעה, שמצטרף חצי זית שבתוכו עם חצי זית שבאחוריו. אבל הנוגע, בין מתוכו בין מאחוריו אין בו אלא טומאת ערב, דכיון דליכא כזית במקום אחד אי אפשר לכל צד ליחשב אלא ככלים בכלים, הלכך הנוגע טמא טומאת ערב.
מקצתו מרודד על הארץ – לאחר שפירשו האוהל, סרח העודף ביריעות האוהל פירשו אותם בארץ.
מרודד – תרגום וירקעו את פחי הזהב (שמות ל"ט) ורדידו.
טומאה תחתיו – תחת אותו רידוד.
או על גביו – על גבי הרידוד.
בוקעת ועולה בוקעת ויורדת – ונטמא האהל. אבל הנכנס לתוכו טהור אם לא נגע בו.
מקצתו – של אוהל.
מרודד על ארובה שבין בית לעליה – וטומאה בבית.
רבי יוסי אומר מציל – על העליה.
כנטיית אוהל – שהארובה באויר האוהל, אז מציל על כל העליה שחוץ לאוהל.

שבעה, וכן אם הטומאה נמצאת בחוץ כיוון שהאוהל חוצץ בפני הטומאה שלא תיכנס לתוך האוהל, לפיכך אין לאוהל כוח לטמא את הנוגע בצד פנים האוהל שיהיה טמא שבעת ימים, וכאמור המדובר לאחר שהוצא המת מן האוהל, שכן כל זמן שהמת עדיין באוהל, אפילו אם נגע בצידו החיצוני של האוהל האדם טמא טומאת שבעה. אם היה **כחצי זית מתוכו** בתוך האוהל **וכחצי זית מאחוריו** בצידו החיצוני, **הנוגע בו** באוהל, **בין מתוכו** בין שנגע בצידו הפנימי **בין מאחוריו** ובין שנגע בצידו החיצוני - **טמא טמאת ערב** לפי שאמנם שני כחצאי זיתים מצטרפים לטמא את האוהל עצמו טומאת שבעה, אבל הואיל ואין כזית שלם באחד מן הצדדים, לפיכך כל צד נידון ככלים הנוגעים בכלים שנגעו במת, ולפיכך הנוגע באחד מן הצדדים טמא רק טומאת ערב. **מקצתו מרודד על הארץ** ואם סרח העודף של יריעת האוהל היה שוכב על הקרקע, אזי אם נמצאת **טמאה תחתיו** תחת הסרח **או על גביו** על גבי חלק היריעה ששוכב על הארץ (סרח היריעה) - **טמאה בוקעת ועולה**, **בוקעת ויורדת** כדין טומאה רצוצה, ואין הטומאה מתפשטת לתוך האוהל לטמא מה שבתוכו, לפי שאין אותו הסרח נחשב כחלק מהאוהל, ברם האוהל עצמו טמא כדין הנוגע בכלים שנטמאו במת. **אהל שהוא נטוי בעליה** היינו שבנו את האוהל בתוך עליית הבית, **מקצתו מרודד** וסרד מיריעת האוהל מונח על רצפת העליה **על הארובה שבין הבית לעליה** ואותו הסרד שעל הרצפה מכסה את פתח הארובה שבין הבית לעליה, ובבית שלמטה יש טומאה - **רבי יוסי אומר**: שאותו סרח היריעה שעל פתח הארובה **מציל** שלא תיכנס הטומאה מהבית אל העליה, שכן לדעת רבי יוסי לגבי הבית אותו הסרח נחשב כחלק מהאוהל, כיוון שמתחת לסרח יש את אוויר הבית, ויש מבארים את טעמו של רבי יוסי, שלפי שהבית והעליה הם כאוהל, ואותו הסרח מציל בתורת כיסוי לאוהל. **רבי שמעון** שחולק **אומר**: **אינו** אין סרח היריעה **מציל עד שיהא נטוי כנטיית האהל** כלומר עד שתהא הארובה תחת אויר האוהל, שאז האוהל מציל על העליה שמחוץ לאוהל, אבל הסרח שמונח צמוד לפתח הארובה (בלי רווח ביניהם) אינו מציל, לפי שאינו נחשב כאוהל, ואף בתורת כיסוי לאוהל אינו מציל שהרי הוא מקבל טומאה, ודבר טמא אינו חוצץ בפני הטומאה, ברם רבי יוסי סובר, שהואיל וטומאת הסרח היא מתורת טומאת אוהלים, כשם שהאוהל חוצץ בפני הטומאה אע"פ שמקבל טומאה, כך גם סרח היריעה חוצץ בתורת כיסוי לאוהל, אע"פ שהוא מקבל טומאה.

ולפי הרב מברטנורא אין בקצה העליון שיעור טפח

אע"פ שבקצה התחתון אין בגובה השיפוע טפח

